

AŞK OLSUN OLMADI

Ben bir bilmeceyi terennüm ettim
Ağladım olmadı; güldüm olmadı
Doğdum da ne oldu, evvel yoktum ya
Dirildim olmadı; öldüm olmadı

Düşüncesi varmış ilk önce sözün
Bilgi, kabuğuymuş 'aşk' denen özün
Hakikat sırrını gayrı siz çözün
Topladım, çıkardım, böldüm olmadı

Kaf Dağı'nda 'Anka' derler bir kuştum
Merhamete geldim, yandım, tutuştum
Cennette Âdem'le gaffete düştüm
İblis'in aklını çaldım olmadı

Kaygusuzca kaz kaydattım, pişmedim
Hayret makamında bana şaşmadı
Gönlü Tahir kıldım Zühre düşmedim
Ferhat'tım dağları deldim olmadı

Kul edindim ayağına yığıldım
Derde düştüm bu deret ile sağaldım
Kör talihin rüzgârıyla dağıldım
Hümâ'ya atmaca saldımdı olmadı

Sırrı, her güzeldir biraz sezdim de
Seven de bir sevilen de nezdimde
Yunus oldum şardan şara gezdim de
Dostun kapısını çaldım olmadı

Canan ocağında canım erittim
Yokluk denizinde varlık yürüttüm
Ocağı söndürdüm közü dirilttim
Öğüdü bilgeden aldım olmadı

Aşkın sürgünüyüm; bıktım gurbetten
Bülbül oldum geri düştüm ötmekten
Gitmek kalmaktan zor; kalmak gitmekten...
Gitmiştim olmadı; geldim olmadı

Eser saba yeli uyanır âlem
Dağlar yüreğimi bir garip elem
Gökyüzü levhimdir martılar kalem
Yazdım pişman oldum; sildim olmadı

Kış geldi harlandı güneşin nârı
Yaz geldi erimez dağların karı
Sordular Avni'ye ne çetin soru
Lâl oldum olmadı; bildim olmadı

Hüseyin Avni CENGİZ

Düş ve Dua

yağmura, nisana ve yaşıma
aldanıp
uçurumları kıyı sanarak
ve dağlar erişilmeyince acı verir
sözünü unutarak
kaf dağına gitmek istedim

ırmak inadıyla yürüdüm
uzaklara
bir derviş olup yürüdüm
uzaklara

yanıldı denektaşım geriye döndüm
Kutsal Sözler Panayırı'na sığınıp
ipeksi bir sessizliğe büründüm:

bir hayat, mahçup ve duru
Tanrım, gülleri
ve sessiz harfleri kuru.

İbrahim Tenekeci

Usta

Hakkını helal et
Vakit geldi usta.
Herkes'e hürmet et,
Ömür geçti usta.

Çoşup taşıyoruz,
Zoru aşıyoruz,
Boşa yaşıyoruz,
Ecel geldi usta.

Hakan Yozcu

AŞK

İşitin ey yârenler,
Kıymetli nesnedir aşk.
Değmelere bitinmez,
Hürmetli nesnedir aşk.

Hem cefadır hem safâ
Hamza'yı attı Kaf'a.
Aşk iledir Mustafa,
Devletli nesnedir aşk.

Dağa düşer kül eyler,
Gönüllere yol eyler,
Sultanları kul eyler,
Hikmetli nesnedir aşk.

Kime kim vurdu ok?
Gussa ile kaygu yok.
Feryad ile âhi çok,
Firkatli nesnedir aşk.

Denizleri kaynatır,
Mevce gelir oynatır.
Kayaları söyler,
Kuvvetli nesnedir aşk.

Akılları şaşırır,
Deryalara düşürür.
Nice ciğer pişirir,
Key odlu nesnedir aşk.

Miskin Yunus n'eylesin?
Derdin kime söylesin?
Varsın dostu toylasın,
Lezzetli nesnedir aşk.

Yunus Emre

küskün

şuna buna değil
kaderime küskünüm ben
yaşamı askıya aldım
hayata küskünüm ben
vey benim çileli başım!
vey benim ağulu aşım vay!

ne cennetteyim güle oynaya
ne cehennemde yana yakıla
bil ki yoğun yoksuluyum
orta yerde tâ arafta kalmışım vay!

silinir izler, silinir yüzler
silinmeyen kalır geride
sade cömert küskünlüğüm
mutlu çocukluğum
cevval gençliğim
kırılın orta yaşım
ve yalnız ihtiyarlığım
işte topyekün hayatım
vey benim eşim, dostum, arkadaşım
sizlerden ayrı tâ arafta kalmışım vay!

bilin ki a dostlar
top işlemez bana gayrı
yüreğim çeliktenmiş
haberim yokmuş
onur, gurur desen
ezelden yokmuş
insan olanın canını ne yakar ki başka
taş atsan değer geçer
bıçak değse keser geçer

Turan BORANOĞLU

UMURSAMIYORUM

Gölgeni bırakma bu yaban elde
Umursamıyorum hayatı artık
Şehla gözlerini unutmak için
Yağmurda geceye yaslanıyorum
Yorgun bir tay gibi çaresizliğim
Sensizken yağmurda ıslanmıyorum

Sesini bırakma kulaklarımda
Bir korku sarıyorkı ayrıllıkları
Hüzün mevsiminde doğdum doğal
Alnımın kırışı artıyor her gün
Vefasız dostlara sitem edemem
Ne zaman yapmacık gülleri sevdim

Artık aşkı yalnız yorumluyorum
Çayımın şekeri tat vermiyor ki
Acı bir kahvenin kırk yıllık hatırı
Eskilerde kaldı, bilinmiyor ki
Yalnız yaşıyor kimsesizliğim
Ha koptu kopacak hayat denen film

Acıya nikahlı olmaksızın tutkun
Böyle gitmelere alışmam ben
Rengini gölgeme kattığın günde
En güzel yüzünü tak da öyle git
İçimde büyüsün kutsal duygular
Yalnızlık odamın süsü mü sence

Neden yazıyorum kendimi sana
Sesim kulağına gelecek mi ki
Ne zamandı tavrın vefadan yana
Al işte katıksız bu koca yürek
Ne zaman küçülüp bir gölge gibi
Bastığın toprağa bir gün düşecek

Bilerek vurduğun duygularımı
Dipsiz kuyulara atabilseydim
Ben senin ismini dudaklarıma
Yasaklar dururmuş nerden bilirsin
Aşkınla gezinip durduğum halde
Sen ki o Yusuf'u kurda yedirdin

Uykumu çaldığın o günden beri
Bir rehine gibi geceden kaçak
Kınalı bir keklik ayaklarıydı
Gönlüm harman olmuş ekin tarlası
Bağrımın sızısı artıyor her gün
İnanmadığım gibi yaşayabilsem

Yağmuru sevdirdin bu bir itiraf
Seni tanımadan önce şairdim
Bunca yıl şiirde seni aradım
Bakışın alınca basiretimi
Ben de yele verdim şiirlerimi
Umursamıyorum hayatı artık

Mehmet EKİCİ

Zülküf

Her şey yarımды sevdalar gülüşler
Vedasızdı bu akşam tüm gidişler.
Saldım çiğerlerimden yarım kalanı
Kopmuştu film işte! En güzel yerinde,
Kimi, neyi, nasıl koymalydık yerine her şey yarımды
Asıl buydu bizlere en zor olanı yeri asla
dolmayacaklar vardı..

Çok değil yirmisindeydi yaşım.
Çok değil yirmisindeydi Zülküf arkadaşım.
Hep gülerdi yüzü neşe hayat dullydu,
Bir gelecek hayal etmişti yarınlardan umutluydu.

Mustafa PARLAK

Kimbilir Kaç Kişi Seni Sevdi

Kimbilir kaç kişi senin zarif hallerini sevdi
Kaç kişi güzelliğini sevdi
Belki gerçek aşkla; belki değil

Ama bir tek kişi seni sevdi.
Bir tek kişi değişen yüzündeki hüznü sevdi.

William Butler Yeats

İKİSİ

Gece babası gezerdi,
Gündüz de oğlu;
Kış böyle geçti
Bir çift ayakkabıyla.
Yaz geldi:
Babası yalınayak,
Oğlu yalınayak!

Cahid ALP-1952

Öğretmenden başka kim, et ve kemikten oluşan bedenimizi,
"dil" ve "yüreğe" dönüştürebilir?

[m.e]

24 Kasım Öğretmenler Günü Kutlu Olsun!

SEN NECİ BEN NECİ

Boş yere üzme kendini, vazgeç...
Ömür geçer gider, farkına bile varmazsın..
Tavsiyem olsun, seni üzeni sil, geç
Sana, seni gerçek sevenlerin kalsın...
Sözlerde de gözlerde de aradım
Samimiyet, içtenlik ve SEVGİYİ..
Yüreğimin dediğinden şaşmadım
Düşünmedim hiç gizlemeyi...
SEVGİ hisseder, hissettirirsen değerlerini
Bakışlarda okunur, dille anlatılır..
Gelmez zora baskıya, gönülden gelir
Karşılık bulursa, katlanır, taçlanır..
SEVGİ, huzurun kaynağı, BİRLEŞTİRİCİ
Takılma mala, paraya, hepsi geçici
Kalan, kaldığı yerde durur, bizleriz gidici
Koca evrende varım da...
sen neci, ben neci?
Söyle, nedir cevabın...
sen neci, ben neci?

Hüsniye Emel ÖZER

YAŞAMAK

Bak bakabildiğin kadar kardeşim
Gökyüzüne
Gerin gerinebildiğin kadar
Yaşamak tatlı kardeşim
Ekmek parasını düşünmek
olmasa
Aşk olmasa.

Şahabettin GEDİKOĞLU-1952

Gülşen

Gülşen
karıncaların işiteceği sesle gül
Ağlaşan
dövrlerin işitmeyeceği sesle ağla
Kendinden de gizle gözyaşını
kendinden de sakla
Sevgiye
kendini sevmeyerek başla
Yansan
küle dönüşene kadar
hiç kimse bilmesin yandıığını

Behram Rozimuhammed

Karlı Bir Gece Vakti Bir Dostu Uyandırmak Şirinden...

Benim adım insanların hizasına yazılmıştır.
Her gün yepyeni rüyalarla ödenebilen bir ceza bu.

Keşke yağmuru çağırarak kadar güzel olmasaydım
Ölüm ve acılar çatsaydı beni
Düşüncem yapma çiçekler kadar gösterişli ve parlak
Sözlerim ihanete varacak doğrulukta olsaydı.
Anmaya gücüm yetseydi de konuşsaydım
Diri-gergin kasları konuşsaydım
"Kardeşler! " deseydim "Kardeşlerim! "
"Bakın yaklaşıyor yaklaşmakta olan
"Bakın yaklaşıyor yaklaşmakta olan
"Bakın yaklaşıyor..."
Yazık, şairler kadar cesur değilim
Çocukların üşüdükleri anlaşılıyor bütün yaşadıklarından
Gövdem kuduz yarasalarla birazcık yatıyor.

İsmet ÖZEL

GÜLCE

Uçurumun kenarındayım Hızır
Ulu dilber kalesinin burcunda
Muhteşem belaya nazır
Topuklarım boşluğun avcunda
Derin yar adımı çağırır
Dikildim parmaklarımın ucunda
Bir gamzeli rüzgâr yetecek
Ha itti beni, ha itecek
Uçurumun kenarındayım Hızır
Civan hazır
Divan hazır
Ferman hazır
Kurban hazır

Ok

Yavuz Sultan Selim Han'ın önünde
Ok atan ihtiyar Bektaş Subaşı,
Bu yüksek tepeye dikti bu taşı
O gazi hünkarın mutlu gününde..

Vezir, molla, ağa, bey, takım takım
Güneşli bir nisan günü ok attı.
Kimi yayı öptü, kimi fırlattı,
En er kemançe yetti üç atım.

En son Bektaş Ağa köktü diz üstü.
Titrek elleriyle gengerken yayı,
Her yandan bir merak sardı alayı.
Ok uçu hedefin kalbine düştü.

Hünkar dedi 'Koca, pek yaman saldı,
Eğerci bellisin benim katımda,
Bir sır olsa gerek bu ilk atımda.
Bu sihirlî oku nereden aldın? '

İhtiyar elini bağrına soktu,
Dedi ki İstanbul muhasarası,
Başlarken aldığım gaza yarası,
İçinden çektiğim bu altın oktur..

Yahya Kemal Beyatlı

ÜLEŞMEK

*Aynı havayı soluyor eğer
aynı dünyayı paylaşıyorsak
üleşelim bir sokum ekmeği
bir çintik tuzu
"komşusu aç kalmasın" kimsenin
ve de yüresiz*

Hasan Ali KASIR

Uçurumun kenarındayım Hızır
Güzelliğin zulme çaldığı sınır
Başım döner, beynim bulanır
El etmez
Gel etmez
Gülce'm uzaktan dolanır
Uçurumun kenarındayım Hızır
Gülce bir davet
Mecaz değil
Maraz değil
Gülce bir afet
Peri değil
Huri değil
Gülce beyaz sihir
Gülce ölümcül naz
Buram buram zehir
Yar yüzünde infaz

Bir gamzeli rüzgâr yetecek
Ha itti beni, ha itecek
Güzelliğin zulme çaldığı sınır
Uçurumun kenarındayım Hızır
Ben fakir
En hakir
Bin taksir
Ateşten
Kalleşten
Mızrakla güzden
Dabbetülârz'dan
Deccal'dan, yedi düvelden
Korku nedir bilmeyen ben
Tir tir titriyorum Gülce'den
Ödüm patlıyor Gülce'ye bakmaktan
Nutkum tutuluyor, ürperiyorum
Saniyeler gözlerimde birer can
Her saniyede bir can veriyorum

Ömer Lütfi METE

- Aşk, muhabbetin aşırısıdır.
- Muhabbet, sevginin kalbe yerleşmesi, arzi kirlerden arınmasıdır. Muhabbet sahibinin sevdiği karşısında ne bir amacı ne de iradesi vardır.
- Attar Simurg'a ermek iştiyakıyla mustarip olan kuşların önce 'talep' vadisini geçmelerini istemiştir. Yani bunu çok istemiş olmaları lazımdır.
- Hayalî gözümde yadı dilimde Mekân kalbimde, artık nerede gizleneceksin ?
- Seven herkes özlem duyan iken özlem duyan herkes de severdir. Özlem duymayan insan seven olmadı gibi sevmeyen de özlem duymaz..
- Nefisler ihvan, hibe ve ikramları sevmeye özelliğinde yaratılmıştır.
- Allah'a düşman olanlar, ihvan ve iyiliğin Allah'tan geldiğini ve düşmanlıklarına karşı Allah'ın onlara iyilik yaptığını bilmez. Onların kalplerinde bu konuda bir bilinç yaratılmamıştır.
- Aşğın zihni hatıralar ve özlemle doluyorsa, gamlar kalbini kaplar. Bilmiyor musun ki, şevk hastalığı meydana getirir. Hatırlamanın yenilenmesi ise, hüznü meydana getirir.
- "Arzun sahil olsaydı, sana çareler gösterirdi..."
- Sevginin bir türü de doğal sevgidir. Onda insan canlılarla ve hayvanlarla ortakır. Başka bir türü ruhani sevgidir. Onda insan, hayvanların sevgisinden ayrışır ve farklılaşır. Bu durum ortaya konulunca bilinmelidir ki sevgi; İlahi, Ruhani, ve Doğal sevgi olmak üzere üçe ayrılır. Sevginin başka bir türü yoktur.
- Sevgilinin müşahedesi ise, beden için besin gibidir. Besin ile beden gelişir ve büyür. Oyleyse insanın müşahedesi arttuğca sevgisi de artar. Bu özlem ve şevk nedeniyle, kavuşmayla dinginleşir ve özlem kavuşmayla heyecana gelir. Bu, aşkların sevgiliye kavuşma esnasında içlerinde buldukları duygudur. Onu müşahedeye doymaz, her baktığında coşkusu ve yanında olsa da- özlemi artar.

BİLİRSİN BİLDİĞİMİ

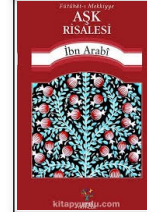
Yıkılmakta nereden çıktı.
Barut yakmadan zapt ettiğin kaleyi.
Döşedin bakışlarını serresi mayın gibi.
Tutuşturdun gözlerini her yeri.
Ben, yolların çağırıldığı ümidin sahibi
Ağır aksak yürüyordum ışığına doğru.
İnzivamı, intihar mı beni bıraktığın hal.
İhanete boğuşurken tan yeri karanlıkta.
Şefkat sunmayan zamanlarda.
Bir yalnızlık heykeli gibi
Öylece yüzükoyun düşünüyorum boşluğa.
Aydınlatılırken sarı lambaları şehrin.
Görmez gözlerim,
Sevdayı alıp yedeğine öylece gidişlerini.

Bir sıkımlık hasreti sürüp namlusuna aşkın
Bütün çiçekleri teslim alır karanlığın.
Vurulur gözlerinden hepsi.
Artık ne fark eder renkleri öyle değil mi?
Acı bir kahkaha oluyor aldığım her bir nefes.
Girdabındayken sözlerinin,
Bütün dizginsiz atların yüreğimde azat.
Bakışların yok, yok artık tutsak.
Söyle bari, hangi rüzgâr yeşellerini dolduracak.
Yürürken dağların, dürtülürken umut,
Yüreğin hangi tebessümün koynunda sabahlayacak,
Yalnız kaldığını anladığında,
Yalnızlık dâhi olmayacak yanında.
Bitik bir sevdanın yorgunu değilsin.
Sonuna kadar çek kapisını aşkın.
Dön sırtını aç gözlerini
Senden bile uzaklara götürür zaten seni,
İlk adımın cesareti.
Yalandan bir denizin yalan kaptanı gibi
Kendi fırtından kurtulmakla oyalı kendini
Alnına yazdıklarını gördüğünde aynalarda,
Solgun benizi hislerlerle saklambaç oynar.

Karardı madem sular
Umudu koparıyorum yüreğimde.
Acıyar ellerim.
Kimisin sen, kimlerin kimisin?
Bilirsın bildiğimi eller ne bilsin.
Hayatının düğümünü çözdüm parmaklarında,
Yakamozları avuntu diye bırakma.
Ben yıkadım gönlümü hüzzam gözyaşlarımla,
Artık sen yalnız ağla.
Sen artık gölgeni yitirdiğin karanlıkta yalnız ağla.

Abdulkadir EKİCİ

KİTAP OKUMA NOTLARI

AŞK RİSALESİ İbn Arabî

Tam ismi Muhyiddin Muhammed bin Ali bin Muhammed el-Arabî et-Tâî el-Hatîmî'dir. 28 Temmuz 1165'te Endülüste doğdu. İbn Rüşd gerçek bilginin akıl yoluyla elde edildiğini savunurken İbnü'l-Arabî; gerçek bilginin sadece aklımızdan vücuda gelmediğine, böyle bir bilginin daha çok tasavvuf yoluyla elde edilebileceğine inanıyordu. Şeyh'ül Ekber unvanı ile de bilinir. 10 Kasım 1240 vefat etti

- Sevgi makamının dört lakabı vardır: Birincisi muhabbetir. Muhabbet, sevginin kalbe yerleşmesi, arzi kirlerden arınmasıdır. İkinci adı vüddür. Bu kökten Allah'a ait ilahî bir isim vardır ki o da el-Vedud'dur. Vüdd, Allah'ın niteliklerinden biridir ve Onda sabittir. Üçüncü lakabı Aşk tur. Aşk, muhabbetin aşırısıdır. Kur'an'da sevginin şiddetini anlatmak üzere kinaye yoluyla kullanılmıştır. Dördüncü lakabı ise heva'dır. Heva, iradenin sevilene yoğunlaşması ve kalpte ilk gerçeğe leştiğinde ona bağlanmasıdır.
- Sevginin ayrılmaz özelliklerinden biri, sevilenle kavuşmayı sevmektir. Başka bir ayrılmaz özelliği de, sevgilinin sevdiğini sevmesidir.
- "Müslümanın rüyası, anlatmadığı sürece bir kuşun ayağındadır. Rüyasını anlatınca, gerçekleştirebilir."
- Seven sevdiğinin hükmü altındadır ve kendi kendini yönetemez. Ö, ancak kalbine egemen olan sevgi sultanının emrettiği ve verdiği şeye göre hareket eder.
- Sevgilide sevdiğinden başka birini düşünmesini sağlayacak bir akıl veya düşünce kalırsa, böyle bir sevgi saf değildir, sadece iç konuşmasıdır. Şair şöyle der: Akılla düşünülense deviyer hayır yoktur.
- Gerçekte ise, kimse sevilen için birini sevmeyiz, herkes sevdiğini kendisi için sever. Çünkü yok olan, iradeyle nitelenemez. Bu durumda seven, onu kendisi için sever, iradesini sevgilisinin iradesi uğruna terk eder.

[Kitap'tan alıntılar]

ATALAR SÖZÜ

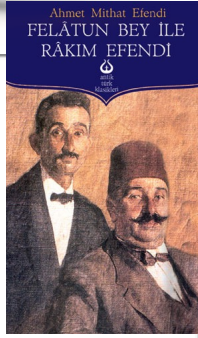
Herkesin tenceresi kapalı kaynar.

pervane LUGATÇE

Sözlükte "ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek" anlamına gelen pervâne kelimesi terim olarak bazı belge türlerini ve bunları hazırlayan kişiyi ifade eder. Belgeleri düzenleyen makama pervâneği adı verilir.

HİKÂYESİ

Ahmet Mithat Efendi

Felatun Bey ile Rakim Efendi, Şekilsel Batılılaşmayı temsil eden ve kimlik bunalımı yaşayan Felatun Bey, günlerini gezip eğlenmekle geçirir. Râkım Efendi ise tam tersine ağırbaşlı, çalışkan, vaktini boşa harcamayan, bilge bir Doğuludur. Ne var ki Felatun Bey'in zevk ü sefa içinde geçirdiği tatlı hayat fazla uzun sürmez...

Ahmet Mithat Efendi, Tanzimat devrinin karakteristik tiplerini resmettiği romanında Felatun Bey ile Râkım Efendi üzerinden bir mukayese imkanı sunar.

Felatun Beyi tanır mısınız? Hani şu Merakî Efendinin oğlu Felatun Bey! Galiba tanyamadınız. Fakat tanınacak bir çocuktur.

Mustafa Merakî Efendi, Tophane'nin Beyoğlu'na yakın bir mahallesinde oturur. Mahallenin semtini söylemek uygun olmaz. Semtini de anladınız ya? Bu kadarıyla yetiniziz.

Kendisi kırk beşlik bir adamdır. Fakat babası, "Bir genç erkeken evlendirilir ise namusunu, terbiyesini daha iyi muhafaza eder." fikrinde olduğundan Mustafa Merakî Efendiye on altı yaşında iken evlendirmiştir. Bu sebeple de Mustafa Merakî Efendi daha kırk beş yaşındayken, yirmi yedi yaşında Felatun adında bir oğlu vardı. Mustafa Merakî Efendinin çocuğu Felatun Beyden ibaret değildi, bir de Mihriban isminde on beş yaşında bir kızı vardır.

İnsanın kırk beş yaşında iken böyle yirmi yedi yaşında bir oğul ile on beş yaşında bir kızı sahip olması ne büyük bir saadettir. Lakin size derhal şunu da hatırlatalım ki, böyle bir saadet genellikle babalara aittir. Annelere göre sıkıntı sayılır. Mustafa Merakî Efendinin eşi için de böyle olmuştu. Çünkü Merakî Efendi on altı yaşındayken on iki yaşında bir kızla evlendirilmişti. Öyle ya! Kadın kocasından daima dört beş yaş küçük olmalıdır! Sonra bu kız, daha on beş yaşındayken dünyaya bir çocuk getirdi. Ancak bundan sonra kaç defa hamile kaldıysa, çocuğunu rahminde barındırmayıp düşürdü. Doktorlar bu durumun asıl sebebini tam olarak bulamadıklarından çeşitli sebepler ortaya koyarak kadının tedavisinden el çektiler. İş ebelerle kaldı. Onlar da bin bir zorlukla Mihriban Hanımı düşmekten koruyup doğumuna vesile oldular. Zavallı anne, bu kızı doğurduktan sonra loğusa yatağında şehit olarak vefat etti. Allah rahmet eylesin! Böyle şeyler doğaldır, zaten başka ne diyebiliriz ki! Mustafa Merakî Efendi, eşi öldüğü zaman, on üç yaşında bir erkek çocuğu ve yeni doğmuş kızıyla ortada kalıvermişti. Bu sebeple bir müddet mecburen evlenemedi. Son zamanların en medeni şehri olan İstanbul'da bekâr yaşayabilmek mümkün olduğundan, bir süre daha bekâr yaşadı. Daha sonraları da lüzum görmediği için evlenmedi. Mustafa Merakî Efendi evlenmedi fakat çocuklarına, özellikle de kızına dadılık etmesi için yaş ilerlemiş bir cariye aldı. O cariye çocuklara bakar, bir ihtiyar Rum karısı ev hizmetini görür, bir Ermeni karısı da aşçılık ederdi.

Nasıl? Mustafa Merakî Efendinin evinin yönetim biçimini garip mi buldunuz? Bizim Mustafa Merakî Efendi alafranga yaşama tarzını seven bir adamdı. Hani şu on beş yirmi sene öncesinin İstanbul alafrangaları var ya, onlar gibi severdi? Ekonomik durumu fazlasıyla iyi olduğundan Üsküdar'da bulunan konağı, bağı, bahçeyi ucuz pahalı demeden alafranga yaşamak için satmıştı. Tophane'nin Beyoğlu'na yakın bir mahallesinde yeni, güzel bir ev inşa ettirip buraya yerleşmişti. Alafrangaya olan merakının derecesini kâğır tarzda yaptırdığı evden anlayınız. Şimdi böyle bir semtte, böyle bir evde, bu kadar Batılı yaşam tarzı içinde olan adam, evine şöyle böyle kişileri doldurur mu? Özellikle arada bir gelen Batılı dostlarına hizmet etmek için Rum ve Ermeni hizmetçilere ihtiyacı ortadaydı.

Bizim burada asıl amacımız Felatun Beyi okuyucuya tanıtmak olduğundan, babası Mustafa Merakî Efendinin mazisi hakkında da bilgi veremeyi uygun gördük. Çünkü Felatun Beyi tanımak için öncelikle onun ailesinin geçmişini bilmek gerekir. Böylece onun davranışları, düşünceleri her türlü hali daha kolay anlaşılabilir.

Felatun Beyin çocukluğunu anlatmak için ayrıntıya ihtiyacımız yoktur. Mustafa Merakî Efendi iyi bir alaturka yaşamın ardından, yine kendi isteğiyle daha rahat, daha farklı gördüğü alafranga yaşamın içine girmiştir. Bu değişim, onun kendi maddi ve manevi zevklerindeki tercihlerden kaynaklanmıştır. Bu yönüyle değerlendirildiğinde, böyle bir adamın öksüz kalan bir çocuğu nasıl yetiştireceğini herkes tahmin edebilir.

Çocuk, Rüştîye mektebine verilmişti. Çantası elinde her gün okula gider gelirdi. Bir de haftada iki kez özel ders için gelen Fransız bir hocası vardı. Mustafa Merakî Efendinin kendisi öyle tahsil görmüş adamlardan değildi. Dolayısıyla çocuğunun eğitimi için gerekli ilgiyi gösteremedi. O, oğlunun mektebe gidip gelmesini, özel Fransız hocasının olmasını bir çocuğun eğitimi için yeterli görürdü. Oğlunun gördüğü eğitim böyle olunca, kızının eğitiminin ne halde olduğunu tahmin edebilirsiniz. Hemen şunu hatırlatalım ki, bu çocukların giyim kuşamları son derece iyiydi. Beyoğlu'nda çocuk elbisesi olarak ne moda olduysa, Merakî Efendi herkesten önce onu alıp çocuklarına giydirmeye kendisini mecbur hissedirdi.

Ha!.. Bak biz şunu hatırlatmayı unuttuk. Bizim Mustafa Merakî Efendinin ismi yalnızca Mustafa Efendidir. "Merakî" lâkâbi kendisine sonradan verilmiştir. Çünkü bu adamın bazı garip halleri vardır. Mesela, kendi evinde mükemmel bir yemek dururken, o bazı akşamlar gidip Beyoğlu'nda bir bakkal dükkânında çiroz, zeytin gibi şeyler yerd. Sorularına da "Ne yapalım meraklıdır." derdi.

...

müzik

İlk Öğretmen

Öğretmen kutsaldır ana gibi
Öğretmen kutsaldır baba gibi
Öpülesi elleri var
Şirin tatlı dilleri var
Öğretmen öğretir A, B, C
Öğretmen öğretir K, L, M

İlk öğretmenin kim senin
Kim öğretti alfabeği
Bir hak için kırk yıl
Köle olunuyorsa
Yirmi dokuz kere kırk yıl
Kölesiz öğretmenin

ALİ RIZA BİNBOĞA

MÜZİĞİ DİNLE

sinema

Karpuz Kabuğundan Gemiler Yapmak

Senaryo: Ahmet Uluçay
Yönetmen: Ahmet Uluçay-2004 (Süre: 97 dakika)
Oyuncular: Fıztül Caferof, Gülayse Erkok, Hasbiye Günay, Kadir Kaymaz

film hakkında...

Ahmet Uluçay in ilk uzun metraj sinema filmidir.

Filmde, sinemaya delice tutkun karpuzcu çirağı Recep ile berber çirağı Mehmet'in öyküsü çok samimi bir dille anlatılıyor...

Kütahya'nın sevimli bir kasabasında geçiyor film. İki kafadar köydeki evlerinin ahırında kasabanın sinemasından aldıkları eski filmleri tamir ederek oynatmaya çalışırlar. Recep kendisinden beş yaş büyük Nihal'e aşıktr.

"Karpuz Kabuğundan Gemiler Yapmak" sözü olmayacak işler için bosuna uğrasmak anlamında kullanılmıştır. Recep olmayacak denileni başarmış filmi oynatmıştır ancak diğer emeli olan Nihal'e kavuşamamıştır.

Ahmet Uluçay tüm imkansızlıklara rağmen çektiği bu filmde, kendi yaşamından kesitler yansıttığı filmin tüm oyuncularını amatördür.

İZLE

KİTAP/LİK

DÜNYA KLASİKLERİ

Albert Camus
(7 Kasım 1913 - 4 Ocak 1960)

ESERLERİ

<p>Romanlar</p> <p><i>A Happy Death</i> (<i>La Mort heureuse</i>) (1936-38)</p> <p><i>Yabancı</i> (<i>L'Étranger</i>) (1942)</p> <p><i>Yeba</i> (<i>La Peste</i>) (1947)</p> <p><i>Düşüş</i> (<i>La Chute</i>) (1956)</p> <p><i>The First Man</i> (<i>Le Premier homme</i>) 1994)</p> <p>Kısa hikayeler</p> <p><i>Sürgün ve Krallık</i> (<i>L'exil et le royaume</i>) 1957)</p> <p>Kurgusal olmayan kitaplar</p> <p><i>Betwixt and Between</i> (<i>L'envers et l'endroit</i>) 1937)</p> <p><i>Nuptials</i> (<i>Noces</i>) (1938)</p> <p><i>Sisyfos Efsanesi</i> (<i>Le Mythe de Sisyphe</i>) (1942)</p> <p><i>Asi</i> (<i>L'Homme révolté</i>) (1951)</p> <p><i>Algerian Chronicles</i> (<i>Chroniques algériennes</i>) (1958)</p> <p><i>Defterler 1935-1942</i> (1962)</p> <p><i>Defterler 1942-1951</i> (1965)</p> <p><i>Amerikan Dergileri</i> (<i>Journaux de voyage</i>) (1978)</p> <p><i>Defterler 1951-1959</i> (1989)</p> <p><i>Yazışma (1944-1959)</i> (2017)</p>	<p>Oynatma</p> <p><i>Caligula</i> (1945, 1938'de yazılmış)</p> <p><i>Yanlış Anlama</i> (<i>Le Malentendu</i>) (1944)</p> <p><i>Kuşatma Devleti</i> (<i>L'État de Siège</i>) (1948)</p> <p><i>Sadece Suikastçılar</i> (<i>Les Justes</i>) (1949)</p> <p><i>Bir Nun için Ölüm</i> (1956)</p> <p><i>The Possessed</i> (<i>Les Possédés</i>) (1959)</p> <p>Denemeler</p> <p><i>İnsanın Krizi</i> (<i>Columbia Üniversitesi'nde Konferans</i>) (1946)</p> <p><i>Ne mağdurları ne de Executioners</i> (Seri denemelerin <i>Combat</i>) (1946)</p> <p><i>Neden İspanya?</i> (Tiyatro oyunu <i>L'État de Siège</i> için deneme) (1948)</p> <p><i>Yaz</i> (<i>L'Été</i>) (1954)</p> <p><i>Giyotin Üzerine</i></p> <p><i>Düşünceler</i> (<i>Réflexions sur la guillotine</i>) 1957)</p> <p>Tehlikeli</p>
---	--

ESTETİK ve SANAT FELSEFESİ

MİKRO & SANAT

insan hücresi

İnsan hücresine ait en ayrıntılı model;

x-ışını, nükleer manyetik rezonans, kriyoelektron mikroskobu veri kümeleri kullanılarak elde edilmiş;

sadece tek bir hücre...

Muhteşem ve muazzam..

Nilüfer TANC

Şeyh Gâlib Mevlevî bir ailede dünyaya gelmiş ve son nefesine kadar bir Mevlevî olarak yaşamıştır. Gâlib'in kısa hayatını tamamen Mevlevîliğe hasrettiğini söylemek mümkündür. Tezkirelerde, edebiyat tarih ve araştırmalarında adının "Şeyh" ya da "Dede" lakabıyla anılması, onu, Gâlib mahlaslı diğer şairlerden ayırmak ihtiyacından değil; Mevlevîliğin onun kişiliğinin ayrılmaz bir parçası olmasındandır. Mevlânâ'nın şairliği sebebiyle, şiirin "sünnet-i seriyeye-i Mevleviyye" olarak kabul edilmesi ve bu tariktaki Mesnevî okuma ve okutma geleneği, Mevlevîleri şiirden anlamaya, hatta şair olmaya yöneltmiştir. Bu sebeple, Mevlevîhaneler Klâsik Türk Edebiyatını besleyen en önemli kaynaklardan biri haline gelmiştir.

Bu anlamda Şeyh Gâlib'in tüm hayatını kuşatan Mevlevîlik onun estetik anlayışının da kaynağıdır. Bu anlayışı, şairin eserlerinde görmek mümkündür. Özellikle bu bildirinin konusu olan Hüsn ü Aşk'ta, adından başlayarak hangi mısradan söz edilse konu "güzellik"tir. Eserin tevhid, münâcât, na'l, mirâciyye gibi bölümlerinde ilâhî güzellik; Hüsn ve Aşk'ın tasvirleriyle insan güzelliği; mânâ mesîresi, feyz havuzu, bahar, sabah ve Aşk'ın tasvirleriyle tabiatın ve canlıların güzelliği, Çin sahilleri Huşrubâ ve Suretler Kalesi ile büyüklü ve aldatıcı güzellik, Sâkı'ye hitap bölümleriyle aşk'ın, aşk şarabının güzelliği, Suhan'ta süzün ve şiirin güzelliği söz konusu edilmiştir.

Hüsn ü Aşk, ilk bakışta Hüsn adlı bir kızla Aşk isimli genç arasındaki beşerî aşkı anlatan çift kahramanlı bir aşk hikâyesidir. Ancak eser, tasavvufî bir okumayla seyr ü sülük hikâyesi olarak anlamlandırılabilir gibi, "vahdet-i vücüt düşüncesinin sembolik ve alegorik anlatımı", "devrin (hatta devirlerin) modern bir masalı", "poetik bir roman", "fantastik ve sembolik çerçeve içinde şiirin macerası" gibi çok farklı anlam katmanlarını da içermektedir.

Eserin "Sebeb-i Telif" kısmında şair, Hayrâbâd'ten tenkit ederek Hüsn ü Aşk'ı ondan daha "güzel" bir eser meydana getirmek için kaleme aldığını dile getirmiş, şiirde ve şairde olması gerektiğine inandığı estetik standartları açıklamıştır. Şair eserde kahramanlardan Suhan'a rol verdiği sırada bir arasöz şeklinde Suhan'ı, hem hikâyedeki kişiliği hem de adının gerçek anlamı olan "söz, şiir" kapsamında tanıtmıştır. "Mesirenin Sofracıbaşısı Olan Suhan'ın Hikâyesi" "Diğer Bahisler", "Başka Bir Zümre", "Sözün Varlığı Hakkında İlk Bahis", "Sözün Lüzumu Hakkında İkinci Bahis", "Bu Lüzumun Herkes İçin Olduğuna Dair Üçüncü Bahis", "Şairliğin Ne Olduğuna Dair" ve "Sözün Tamamlanması" bölümlerinde ve fahriyye bölümünde ise poetikasını anlatarak günümüzde estetik biliminin araştırdığı temel sorunlardan olan sanatçı kimdir? Sanat eseri nedir? Sanat eserinin işlevi nedir? gibi konularda görüşlerini ortaya koymuştur.

Mesnevî'de asıl hikâye "Muhabbetöğülları Kabilesinin Destanının Başlangıcı" bölümüyle başlar. Hüsn ve Aşk bu kabileden dünyaya gelirler. Kahramanların Muhabbetöğülları kabilesinde doğmaları Şeyh Gâlib'in ait olduğu tasavvufî kültürün temel estetik argümanlarından olan, "Ben bir gizli hazine idim. Bilinmeyi sevdim, bilinmek için halkı yarattım." Hadis-i kudsînin anlamını bulmaktadır. Bu kudîsî hadisin yorumlarına göre Tanrı, yokluk ayasında tecelli ve kendi güzelliğini temaşa etmiş, tüm âlem onun kendi güzelliğini sevmesinden yaratılmıştır. Tanrı'nın bilinmeyi istemesi aşktır ve özü özüdür²⁶. Bu durumda insanı doğu da aşktan yaratıldığı için özü itibarıyla "muhabbetöğlü"dür. Muhabbetöğülları kabilesinin kara bahtlı, sarı yüzlü, fertlerden meydana gelmesi, sohbetlerinin, ney gibi hüznü olması hatta giydiklerinin tammuz güneşi, içtiklerinin dünyayı yakan ateş, yiyeceklerinin ansızın yağın belalar olması gibi hep sıkıntı, elem ve keder dolu bir yaşantı içinde tasvir edilmeleri ise yukarıda anlatılan Şehabettin Sühreverdî'nin Tanrı'dan ilk sudür edenin akıl, ondan güzellik, aşk ve hüznü olduğu ve bu üç kavramın birbirinden ayrılmadan varlığını temelini ve kaynağını oluşturduğu şeklindeki estetik görüşleriyle örtüşmektedir:

Âlem heme derd-i aşk u üflet
Bâki keder ü elem nühüset

Hüsn ü Aşk'ta Aşk'ın sevdiği ve ulaşmak istediği kızın ismi, klâsik aşk hikâyelerindeki gibi Leylâ, Şîrin, Azrâ gibi bir isim değil bizzat "Hüsn", "güzellik"tir. Bu tercih, getirdiği sınırsız anlam imkânlarının yanında vahdet-i vücüt teorisine ve "Allah güzeldir, güzeli sever" Hadisinin farklı yorumlarında ifade edilen görüşlere uygun düşmektedir. Buna göre bütün aşkların temeli ve sebebi "güzellik"tir. Aşk, evrenin özünde vardır ve her şeyi, "en güzel" in "mutlak güzel" in elde edilmesine yönelir:

Mollâ-yı cünûn verdi fetvâ
Kim Hüsn için oldu farz gavgâ

Eserde Aşk'ın sevdiği kız olarak Hüsn'ün güzelliği Hüsn'e Dair başlığı altında 419. ve 474.beyitler arasında anlatılır. Oldukça kapsamlı olan bu bölümde Hüsn, îlele yanakları, siyah kâkülü, parlak teni, yok denecek kadar küçük ağzı, çenesindeki küçük çukurluk, bembeyaz kınalı parmakları, güzel gözleri, uzun boyu, baygın bakışları, uzun siyah saçları, şeker gibi tatlı dudakları, kıpırmaz yanakları, dudagının köşesindeki ben ile Klâsik Türk şiirindeki standart sevgili tipine uymaktadır. Ancak Şeyh Gâlib, kahramanını tasvir ederken şiir gücünü göstererek bir sevgili veya padişah için söylenebilecek neredeyse tüm mazmunları kullanmıştır. Bu tasvirle Hüsn'de, naziklik, latiflik, tatlılık ve güzellik bir araya gelmiştir:

Yek-pâre nezâket u letâfet
Hemvâre melâhat ü sabâhat

Klâsik Türk şiirinde seven ve sevilen ikiz kardeş gibi birbirlerine benzerler. Aşk da sakalları yeni bitmeye başlayan esmer bir delikanlı olarak Hüsn kadar güzeldir. Aşk'ın güzelliği de 475 ile 529. beyitler arasında anlatılmıştır:

Envâr-ı cemâli olmaz idrâk
Hurşid yanında bir avuç hâk

Hüsn ü Aşk mesnevîsini diğer çift kahramanlı aşk hikâyelerinden ayıran en önemli özelliklerden birisi de, bu hikâyelerin âşik olup sevgiliyi isteme, engeller ve sonuç şeklindeki üç aşamalı yapısına karşılık Hüsn ü Aşk'ın dört bölüm halinde kurgulanmış olmasıdır. Çünkü eserde ilk âşik olan Aşk değil, Hüsn'dür. Bu da yine yukarıda geçen

Kudsi hadîse temellendirilen estetik anlayışın bir sonucudur. Tanrının gizli bir hazine iken kendi güzelliğini sevip bu güzelliği bilinsin diye halkı yaratması gibi Hüsn de aşkını ıtırâf ettikten sonra naz makamına çekilir ve Aşk'tan karşılık bekler. Çünkü bir değer ancak değer bilicisiyle varlık gösterir. Bir estetik değer olarak güzellik de onu takdir edecek estetik özne ile anlam kazanır. Aynı anlayış Mevlânâ'nın Mesnevîsinde "Sadece susayan suyu aramaz; su da susayanı arar." sözleriyle dile getirilmiştir.

Eserde Aşk, Tanrının kendi güzelliğini görmek istemesi ve dünyayı yaratarak kullanını buraya göndermesi gibi Hüsn tarafından aşk ateşine düşürülür ve onun meclisten uzaklaşmasına sebep olur. Bu arayış yolculuğunda Aşk, Hüsn'e ulaşmaya çalışırken Mânâ Mesîresi'ne benzeyen Çin sahillerinde Hüsn'e benzeyen bir güzelle karşılaşır. Güzelliği Klâsik Türk şiirinin tavsif kalıpları dâhilinde dile getirilen Huşrubâ (akıl alan), Hüsn'e olan benzerliğiyle Aşk'ı etkiler. Aşk'ın bu hatası onun Suretler Kalesi'ne hapsolmesine sebep olur. Bu kale son derece güzel nakışlarla ve bir anda ortadan kaybolan Huşrubâ'nın bir portresiyle süslenmiştir. Bu resimlerin cansız birer süret olup, gerçekliklerinin olmaması Aşk'ın hakikî değil, izâfî bir güzellik karşısında olduğunu anlamasını sağlar:

Ammâ yok içinde Hüsn-i yektâ
Aşk eylemedi anı temâşâ

Eserde Hüsn, Aşk'ın ulaşmaya çalıştığı varlık olarak tüm hareketin ve hikâyenin sebebi olmasının yanında, yolculuk boyunca her zor durumda Suhan'ı göndererek Aşk'a yardım etmesiyle de olaylara yön veren güçtür. Bu durum, hikâyenin sonlarına doğru Suhan'ın dilinden okuyucuya duyurulur:

Bir bende-i şermsâryım ben
Fehmeyle ki hâksâryım ben

Mesnevî, Hüsn'e ulaşmak için çabalayan ve bu yolda tüm engelleri aşan Aşk'ın Hüsn'den başkası olmadığını anlamasıyla sona erer. Bu son, tasavvuf düşüncesinde Tanrı'nın güzelliğinin bir yansıması olarak yaratılan insanın tekâmül ederek insanlık vasfının özüne ulaştığında hem âşik hem de mâşuk yani hem Tanrı'yı seven hem de Tanrı tarafından sevilen kişi olması görüşünü yansıtmaktadır. Bu metafizik anlayışa göre Tanrı, hem Aşk, hem âşik, hem de mâşuk'tur. Şeyh Gâlib'in ifadesiyle hem Hüsn hem de Aşk'tır. Güzellik aşk; aşk ise güzelliktir. Gâlib, bu anlayışı Hüsn ü Aşk'ın başında, ortasında ve sonunda tekrarlayarak sürekli hatırdan tutmuştur. Hüsn ve Aşk'ın birbirinden bağımsız ve ayrı olmadıklarına ilk olarak Hüsn ve Aşk'ın isimlendirilmelerinde işaret edilmiştir:

Hüsn eylediler o duhtere ad
Ferzend-i güzine Aşk-ı nâ-şâd
Hüsn'e dedi sonra kimi Leylâ
Şîrin dedi kimi kimi Azrâ
Mecnûn kodı kimi Aşk için ad
Vâmik dedi kimi kimi Ferhâd
Sonra o lûgat olup diğer-gün
Leylâ dedi Aşk'a Hüsn'e Mecnûn
Her ân bozup kazâ tılsımı
Bir güne değıştirdi ismi

Alışılmışın dışında önce Hüsn'ün Aşk'a âşik olması sırasında da âşik ve mâşuk arasında bir rol değişimi söz konusu edilmiştir:

Ber hük-m-i kazâ-yı nâ-muvâfik
Hüsn oldu cemâl-i Aşk'a âşik
Bin can ile Hüsn-i âlem-arâ
Çün oldu o Yûsuf'a Züleyhâ
Mâşuk olacakken oldu âşik
Azrâ olacakken oldu Vâmik

Aşk, arayış yolculuğunu tamamlayıp "men arefe nefsehü fekat arafe rabbehü: kendini bilen Rabbinin bilir." sözünün sırrına ulaşarak kendisinin Hüsn'den başka bir şey olmadığını anladığında hikâye sona erer:

Kim Aşk Hüsn'dür ayn-ı Hüsn Aşk
Sen râh-ı galatta eyledin meşk

Toplumların estetik anlayışlarını gelecek kuşaklara taşıyanlar sanatçılardır. Şeyh Gâlib de ait olduğu kültürün estetik değerlerini eserleri vasıtasıyla günümüze yansıtmıştır. Hüsn ü Aşk, "güzel" ve "güzellik" kavramları bağlamında okunduğunda Şeyh Gâlib'in ve dolayısıyla onun ait olduğu kültürün estetik anlayışını yansıtmaktadır. Şeyh Gâlib, ilk nefesinden son nefesine kadar Mevlevî çevresinde yaşamış, Mevlânâ'nın tasavvuf anlayışını içtenlikle benimsemiştir. Hüsn ü Aşk'ı da Mesnevî'den aldığı ilhamla yazdığını eserinde belirtir. Şeyh Gâlib'in ait olduğu bu kültürde ontolojik değerlerle estetik değerler arasında mahiyet birliği bulunmaktadır. Buna göre, tüm varlığın sebebi, mutlak güzellik olan Tanrı'nın güzelliğidir, diğer bütün güzellikler zafidir.

Tüm varlıkla birlikte insanın varoluşunun sebebi de bu güzellik olduğundan, insandaki güzellik duygusu fitridir ve insanoğlu hep güzeli arar. Bu sebeple bütün aşkların sebebi güzelliktir. Mutlak güzellik Tanrı'ya ait olduğundan, gerçek aşk da Tanrı'ya duyulan aşktır. Güzelliğin de aşkın da kaynağı Tanrı'dır. Hüsn ü Aşk'ta da güzellik ve aşk kavramları eserin adından başlayarak sonuna kadar birbirlerinden ayrılmamıştır.

Aşk, Hüsn'ü aramak için çıktığı yolculukta tüm engelleri ve Huşrubâ'nın temsil ettiği izâfî güzelliği duyulan aşkı da aşarak olgunlaşma sürecini tamamlamış, Hüsn'ün bu sürecin başından beri kendisine yardım ederek zaten hep yanında olduğunu öğrenmiş ve geldiği noktada kendisinin de Hüsn'den başka bir şey olmadığını anlamıştır. Artık aşk, güzellik; güzellik ise aşktır. Eserde başlangıçta güzel bir kız şeklinde tasvir edilen ancak sonunda insanî vasıflarından sıyrılarak ilâhî güzelliği temsil eden Hüsn'ün şahsında sembolleştirilen bu güzellik anlayışı, Şeyh Gâlib'in estetik anlayışının bir aşk estetiği olduğunu göstermektedir.